ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 19.12.2024
COM(2024) 593 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Όγδοη ετήσια έκθεση σχετικά με τη διευκόλυνση για τους πρόσφυγες στην Τουρκία

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή 1
1.1. Η Τουρκία και η προσφυγική κρίση 1
1.2. Η απόκριση της ΕΕ στην κρίση και η θέσπιση της διευκόλυνσης 3
2. Η λειτουργία της διευκόλυνσης 4
3. Χρηματοδοτική ικανότητα, διάρκεια και φύση της χρηματοδότησης 5
4. Εφαρμογή της διευκόλυνσης 7
5. Παρακολούθηση, αξιολόγηση και έλεγχος 16
6. Επικοινωνία και δημοσιότητα 16
7. Συμπέρασμα και επόμενα βήματα 17

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 της απόφασης της Επιτροπής, της 24ης Νοεμβρίου 2015[1], για τον συντονισμό των ενεργειών της ΕΕ και των κρατών μελών μέσω συντονιστικού μηχανισμού (στο εξής: απόφαση), η Επιτροπή πρέπει να ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατά τακτά διαστήματα σχετικά με την εφαρμογή της διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία (στο εξής: διευκόλυνση). Σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 2 της απόφασης, η Επιτροπή πρέπει να υποβάλλει ετησίως έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή της διευκόλυνσης. Η πρώτη ετήσια έκθεση για τη διευκόλυνση δημοσιεύτηκε τον Μάρτιο του 2017[2]. Όλες οι ετήσιες εκθέσεις διατίθενται στον ιστότοπο της διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες. Η καταληκτική ημερομηνία υποβολής της παρούσας έκθεσης ήταν ο Φεβρουάριος του 2024.

1.1. Η Τουρκία και η προσφυγική κρίση

Λόγω της γεωγραφικής θέσης της, η Τουρκία αποτελεί κατεξοχήν χώρα υποδοχής και διέλευσης για πρόσφυγες και μετανάστες. Τον Ιανουάριο του 2024, σύμφωνα με στοιχεία που παρασχέθηκαν από την τουρκική κυβέρνηση, η χώρα φιλοξένησε 3 199 927 Σύριους υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας και περισσότερους από 300 000 καταγεγραμμένους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, κυρίως από το Αφγανιστάν, το Ιράκ, το Ιράν και τη Σομαλία[3,4]. Αυτός ο πολύ μεγάλος αριθμός ατόμων είχε σημαντικό αντίκτυπο στις κοινότητες υποδοχής. Ο παρατεταμένος εκτοπισμός Σύριων προσφύγων και ο αυξανόμενος αριθμός αντικανονικών αφίξεων από το Αφγανιστάν στην Τουρκία αποτελούν ολοένα και μεγαλύτερη πρόκληση για την κοινωνική συνοχή μεταξύ προσφύγων, μεταναστών και κοινοτήτων υποδοχής. Παράλληλα, εξακολουθεί να ασκείται πίεση κατά μήκος των συνόρων Τουρκίας–Ιράν.

Η Τουρκία εξακολουθεί να καταβάλλει πολύ σημαντικές προσπάθειες για τη φιλοξενία και την κάλυψη των αναγκών των προσφύγων και των μεταναστών και έχει επαναλάβει τη δέσμευσή της για την εφαρμογή της δήλωσης ΕΕ–Τουρκίας της 18ης Μαρτίου 2016[5] (στο εξής: δήλωση). Η δήλωση συνέχισε να παράγει απτά αποτελέσματα το 2023. Ωστόσο, ο αριθμός των αντικανονικών αφίξεων στην Ελλάδα αυξήθηκε —παρόλο που παραμένει

[1] Απόφαση της Επιτροπής C(2015) 9500, της 24.11.2015, για τον συντονισμό των ενεργειών της Ένωσης και των κρατών μελών μέσω συντονιστικού μηχανισμού, της διευκόλυνσης στήριξης της Τουρκίας για τους πρόσφυγες, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση C(2016) 855 της Επιτροπής της 10.2.2016.

[2] 9dc8736f-c734-48be-8678-aca919a6a1bf_en (europa.eu)

[3] https://en.goc.gov.tr/irregular-migration

[4] Μια ιδιαιτερότητα του τουρκικού συστήματος ασύλου είναι το γεγονός ότι η χώρα έχει κυρώσει με επιφύλαξη το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951. Συνεπώς, στη συντριπτική πλειονότητά τους, οι πρόσφυγες στην Τουρκία δεν μπορούν να αιτηθούν τη χορήγηση πλήρους καθεστώτος πρόσφυγα, αλλά μόνο τη χορήγηση «υπό όρους καθεστώτος πρόσφυγα», το οποίο, εφόσον χορηγηθεί, περιορίζει την παραμονή στη χώρα μέχρι τη στιγμή που ένας αναγνωρισμένος πρόσφυγας «επανεγκατασταθεί σε τρίτη χώρα».

[5] http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/

χαμηλότερος σε σύγκριση με την περίοδο πριν από τη σύναψη της δήλωσης— ιδίως μέσω της θαλάσσιας οδού, ενώ οι αφίξεις στην Ιταλία και στις περιοχές της Κύπρου που τελούν υπό την έλεγχο της κυβέρνησης μειώθηκαν σημαντικά[6].

Το πρόγραμμα επανεγκατάστασης «ένας προς έναν» συνέχισε να εφαρμόζεται στο πλαίσιο της δήλωσης. Στο διάστημα μεταξύ Απριλίου 2016 και Ιανουαρίου 2024, σχεδόν 41 000 Σύριοι πρόσφυγες επανεγκαταστάθηκαν από την Τουρκία στην ΕΕ. Από το 2016 έχουν επιστραφεί από τα ελληνικά νησιά στην Τουρκία 2 140 μετανάστες, στο πλαίσιο της δήλωσης. Δεδομένου ότι οι τουρκικές αρχές δεν έχουν ανακαλέσει την απόφαση που έλαβαν τον Μάρτιο του 2020 να αναστείλουν τις επιχειρήσεις επιστροφής που πραγματοποιούνταν στο πλαίσιο της δήλωσης λόγω της πανδημίας COVID-19, έκτοτε δεν έχει πραγματοποιηθεί καμία επιχείρηση επιστροφής παρά τα επανειλημμένα αιτήματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των ελληνικών αρχών.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου 2020 συμφώνησε να δρομολογηθεί ένα θετικό θεματολόγιο ΕΕ–Τουρκίας. Προσδιορίστηκαν τέσσερις τομείς προτεραιότητας: i) η βελτίωση της λειτουργίας της τελωνειακής ένωσης και η επανέναρξη των συζητήσεων για τον εκσυγχρονισμό της· ii) η μετανάστευση και η στήριξη των προσφύγων· iii) οι διάλογοι υψηλού επιπέδου· iv) οι διαπροσωπικές επαφές και η κινητικότητα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου 2021 επανέλαβε την προθυμία της ΕΕ να συνεργαστεί με την Τουρκία με σταδιακό, αναλογικό και αναστρέψιμο τρόπο για την ενίσχυση της συνεργασίας σε ορισμένους τομείς κοινού ενδιαφέροντος, με την επιφύλαξη των προϋποθέσεων που καθορίστηκαν τον Μάρτιο του 2021 και σε προηγούμενα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Η κοινή δήλωση της 29ης Νοεμβρίου 2023 αποτέλεσε την απάντηση στο αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 29ης και 30ής Ιουνίου 2023 προς τον ύπατο εκπρόσωπο και την Επιτροπή για την υποβολή έκθεσης σχετικά με την κατάσταση των σχέσεων ΕΕ–Τουρκίας. Στη δήλωση διατυπώθηκαν διάφορες προτάσεις για την αναζωογόνηση των διμερών σχέσεων, μεταξύ άλλων στους τομείς της διαχείρισης της μετανάστευσης και της οικονομικής στήριξης των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής. Τον Οκτώβριο του 2021 πραγματοποιήθηκε στην Άγκυρα διάλογος υψηλού επιπέδου ΕΕ–Τουρκίας για τη μετανάστευση και την ασφάλεια, ο οποίος επαναλήφθηκε τον Νοέμβριο του 2023 στις Βρυξέλλες. Στις 18 Οκτωβρίου 2023 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε το σχέδιο δράσης για τη διαδρομή της Ανατολικής Μεσογείου[7] σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, εστιάζοντας στη βελτίωση της διαχείρισης της μετανάστευσης σε συνεργασία με τις κυριότερες χώρες καταγωγής και διέλευσης, συμπεριλαμβανομένης της Τουρκίας.

[6] Από τον Ιανουάριο έως τον Οκτώβριο του 2023, 39 619 αντικανονικοί μετανάστες έφτασαν στην ΕΕ από την Τουρκία, έναντι 34 459 αφίξεων την ίδια περίοδο το 2022 —αύξηση κατά 15 %. Οι αφίξεις στην Ιταλία μέσω της θαλάσσιας οδού παρουσίασαν σημαντική μείωση (κατά 63 %). Παρ' όλα αυτά, το 2023 ο συνολικός αριθμός των αντικανονικών αφίξεων δια θαλάσσης στην Ελλάδα υπερτριπλασιάστηκε (210 %) σε σύγκριση με το 2022. Οι αφίξεις στην Ελλάδα δια ξηράς αυξήθηκαν επίσης κατά 7 %. Παράλληλα, ο αριθμός των αφίξεων στην Κύπρο μέσω της Πράσινης Γραμμής μειώθηκε κατά 42 % μεταξύ Ιανουαρίου και Σεπτεμβρίου 2023, σε σύγκριση με την ίδια περίοδο το 2022.

[7] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6014

Σεισμοί στην Τουρκία και τη Συρία — Φεβρουάριος 2023

Στις 6 Φεβρουαρίου η Τουρκία επλήγη από σεισμούς που ήταν οι ισχυρότεροι στην περιοχή εδώ και περισσότερα από 100 χρόνια, καθώς σημειώθηκε εξαιρετικά μεγάλος αριθμός θανάτων, τραυματισμών και υλικών ζημιών. Η ΕΕ παρείχε ταχεία στήριξη μετά τους σεισμούς και διοργάνωσε διάσκεψη δωρητών στις 20 Μαρτίου στις Βρυξέλλες με σκοπό την κινητοποίηση κονδυλίων από τη διεθνή κοινότητα για τη στήριξη των λαών της Τουρκίας και της Συρίας, συμπεριλαμβανομένων των 1,7 εκατομμυρίων προσφύγων στις πληγείσες περιοχές, μέσω δεσμεύσεων συνολικού ύψους 7 δισ. EUR. Στο πλαίσιο της δέσμευσης της ΕΕ για την αντιμετώπιση των σεισμών, στις 20 Δεκεμβρίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε δύο αποφάσεις χρηματοδότησης, κινητοποιώντας συνολικά 355,6 εκατ. EUR από το κονδύλιο ύψους 3 δισ. EUR για την παροχή πρόσθετης βοήθειας σε πρόσφυγες, η οποία συμφωνήθηκε για την περίοδο 2021-2023 (βλ. πλαίσιο παρακάτω).

Το πρώτο μέτρο, ύψους 115,6 εκατ. EUR, αποσκοπεί στην ενίσχυση των υποδομών υγείας και εκπαίδευσης με στόχο τη βελτίωση της προσβασιμότητας για τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής που επλήγησαν από τους σεισμούς. Ο σκοπός αυτός θα επιτευχθεί με την κατασκευή τουλάχιστον 20 εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων και 20 κέντρων πρωτοβάθμιας υγείας. Το δεύτερο μέτρο, ύψους 240 εκατ. EUR, αποσκοπεί στην τόνωση της κοινωνικοοικονομικής στήριξης και στην προώθηση της κοινωνικής συνοχής και της ανάπτυξης υποδομών στην Τουρκία.

1.2. Η απόκριση της ΕΕ στην κρίση και η θέσπιση της διευκόλυνσης

Η Επιτροπή, ανταποκρινόμενη στο αίτημα κρατών μελών της ΕΕ για χορήγηση σημαντικής πρόσθετης χρηματοδότησης για τη στήριξη των προσφύγων στην Τουρκία, θέσπισε τη διευκόλυνση για τους πρόσφυγες στην Τουρκία με την απόφαση της Επιτροπής, της 24ης Νοεμβρίου 2015, η οποία τροποποιήθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2016[8] και εκ νέου στις 14 Μαρτίου και στις 24 Ιουλίου 2018. Η διευκόλυνση είναι ένας μηχανισμός που αποσκοπεί στον συντονισμό της κινητοποίησης των πόρων που διατίθενται στο πλαίσιο τόσο του προϋπολογισμού της ΕΕ όσο και επιπρόσθετων συνεισφορών από τα κράτη μέλη που ενσωματώνονται στον προϋπολογισμό της ΕΕ ως εξωτερικά έσοδα για ειδικό προορισμό. Τα κράτη μέλη ανέλαβαν την πολιτική δέσμευση να παρέχουν εθνικές συνεισφορές στο πλαίσιο της κοινής αντίληψης μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία εγκρίθηκε στις 3 Φεβρουαρίου 2016, και επικαιροποιήθηκε μετά τη συμφωνία για τη δεύτερη δόση της διευκόλυνσης[9]. Επίσης, με την κοινή αντίληψη θεσπίζεται ένα πλαίσιο προϋποθέσεων.

Στις 18 Μαρτίου 2016 οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ και της Τουρκίας επαναβεβαίωσαν τη δέσμευσή τους για την εφαρμογή του κοινού σχεδίου δράσης και συμφώνησαν σε περαιτέρω μέτρα με στόχο την εμβάθυνση των σχέσεων ΕΕ–Τουρκίας και

[8] https://home-affairs.ec.europa.eu/news/eu-action-plan-eastern-mediterranean-migration-2023-10-18_el
[9] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf

την αντιμετώπιση της μεταναστευτικής κρίσης[10]. Η Τουρκία και η ΕΕ αναγνώρισαν ότι απαιτούνταν περαιτέρω ταχείες και αποφασιστικές προσπάθειες. Ειδικότερα, στη δήλωση ΕΕ–Τουρκίας απευθύνθηκε έκκληση για παύση της αντικανονικής μετανάστευσης από την Τουρκία στην ΕΕ, με την εξάρθρωση του επιχειρηματικού μοντέλου των διακινητών και την παροχή στους μετανάστες μιας εναλλακτικής λύσης, ώστε να μη βάζουν σε κίνδυνο τη ζωή τους, καθώς και για την επιτάχυνση της εφαρμογής της διευκόλυνσης.

Για την πρώτη δόση της διευκόλυνσης (2016-2017) διατέθηκαν συνολικά 3 δισ. EUR[11] και επιπλέον 3 δισ. EUR για τη δεύτερη δόση (2018-2019), με αποτέλεσμα το συνολικό ποσό της διευκόλυνσης να ανέλθει σε 6 δισ. EUR. Σε συνέχεια της εν λόγω συνεδρίασης, η Επιτροπή έδρασε ταχέως προκειμένου να αναθέσει μέσω συμβάσεων τα πρώτα έργα. Έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020 η Επιτροπή είχε διαθέσει μέσω συμβάσεων το πλήρες επιχειρησιακό κονδύλιο της διευκόλυνσης και έως το τέλος του 2023 είχαν εκταμιευθεί πάνω από 5,3 δισ. EUR.

2. Η λειτουργία της διευκόλυνσης

Η διευκόλυνση είναι ένας μηχανισμός συντονισμού που παρέχει τη δυνατότητα για ταχεία, αποτελεσματική και αποδοτική κινητοποίηση της βοήθειας της ΕΕ προς τους πρόσφυγες στην Τουρκία, με παράλληλη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Η διευκόλυνση επιτρέπει τη βέλτιστη κινητοποίηση των υφιστάμενων μηχανισμών χρηματοδότησης της ΕΕ, υπό μορφή ανθρωπιστικής και/ή αναπτυξιακής βοήθειας, ώστε οι ανάγκες των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής να αντιμετωπίζονται με ολοκληρωμένο και συντονισμένο τρόπο[12].

Η διευθύνουσα επιτροπή της διευκόλυνσης παρέχει στρατηγικές κατευθύνσεις για τις προτεραιότητες, τις κατηγορίες ενεργειών προς στήριξη, τα ποσά που πρόκειται να διατεθούν και τους μηχανισμούς χρηματοδότησης που πρόκειται να κινητοποιηθούν, καθώς και, κατά περίπτωση, για τους όρους σχετικά με την υλοποίηση των δεσμεύσεων της Τουρκίας βάσει του κοινού σχεδίου δράσης ΕΕ–Τουρκίας της 29ης Νοεμβρίου 2015 (στο εξής: κοινό σχέδιο δράσης)[13]. Το 2023, δηλαδή το όγδοο έτος εφαρμογής της διευκόλυνσης, πραγματοποιήθηκε μία συνεδρίαση της διευθύνουσας επιτροπής στις 5 Ιουλίου.

Σημαντική είναι επίσης η βιωσιμότητα των έργων της διευκόλυνσης, όπως και η από κοινού ανάληψη ευθυνών με τις τουρκικές αρχές. Οι τομείς προτεραιότητας για την παροχή βοήθειας προσδιορίζονται με βάση ολοκληρωμένη και ανεξάρτητη αξιολόγηση των αναγκών, η οποία επικαιροποιήθηκε το 2018.

[10] http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/

[11] Το ποσό αυτό των 3 δισ. EUR διατέθηκε επιπλέον των 345 εκατ. EUR που είχε ήδη διαθέσει η Επιτροπή στην Τουρκία, ανταποκρινόμενη στη συριακή προσφυγική κρίση, πριν από την έναρξη λειτουργίας της διευκόλυνσης και επιπροσθέτως της διμερούς βοήθειας των κρατών μελών.

[12] Απόφαση της Επιτροπής C(2015) 9500 της 24.11.2015, άρθρο 2 — Στόχοι της διευκόλυνσης.

[13] Βλ. άρθρο 5 παράγραφος 1 της απόφασης της Επιτροπής C(2015) 9500, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση της Επιτροπής C(2016) 855.

Η διευκόλυνση συντονίζει τη χρηματοδότηση που προέρχεται από τους παρακάτω μηχανισμούς εξωτερικής χρηματοδότησης[14]: i) την ανθρωπιστική βοήθεια· ii) τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Γειτονίας· iii) τον Μηχανισμό Αναπτυξιακής Συνεργασίας· iv) τον Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ)· και v) τον μηχανισμό συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη. Τα μέτρα που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ εφαρμόζονται σύμφωνα με τους δημοσιονομικούς κανόνες και κανονισμούς της που ισχύουν τόσο για την άμεση όσο και για την έμμεση διαχείριση. Η υλοποίηση της βοήθειας εξαρτάται από την αυστηρή συμμόρφωση της Τουρκίας προς τις δεσμεύσεις που προβλέπονται στο κοινό σχέδιο δράσης και στη δήλωση.

3. Χρηματοδοτική ικανότητα, διάρκεια και φύση της χρηματοδότησης

Ο συνολικός προϋπολογισμός που συντονίζει η διευκόλυνση ανέρχεται σε 6 δισ. EUR, τα οποία κινητοποιούνται σε δύο δόσεις. Τα έργα στο πλαίσιο της πρώτης και δεύτερης δόσης θα διαρκέσουν έως τα μέσα του 2025 το αργότερο, ενώ πολλά από τα έργα της πρώτης δόσης έχουν ήδη ολοκληρωθεί και τα περισσότερα έργα είναι προγραμματισμένο να ολοκληρωθούν νωρίτερα. Κατ' εξαίρεση, εξαιτίας της πανδημίας COVID-19, η περίοδος υλοποίησης των έργων στο πλαίσιο του ειδικού μέτρου του 2016 (ύψους 1,6 δισ. EUR) παρατάθηκε, γεγονός που θα καταστήσει δυνατή την επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων όλων των σχετικών έργων.

Η πρώτη δόση ανήλθε σε 3 δισ. EUR, εκ των οποίων 1 δισ. EUR κινητοποιήθηκε από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και 2 δισ. EUR από διμερείς συνεισφορές από τα κράτη μέλη. Ομοίως, η δεύτερη δόση ανήλθε σε 3 δισ. EUR, εκ των οποίων 2 δισ. EUR διατέθηκαν από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και 1 δισ. EUR από τα κράτη μέλη[15].

Όσον αφορά τους πόρους από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, από το ποσό του 1 δισ. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για την περίοδο 2016-2017, κινητοποιήθηκαν 250 εκατ. EUR το 2016 και 750 εκατ. EUR το 2017. Από το ποσό των 2 δισ. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για την περίοδο 2018-2019, κινητοποιήθηκαν 550 εκατ. EUR το 2018, ενώ το υπόλοιπο ποσό κινητοποιήθηκε το 2019.

Σε ό,τι αφορά τις συνεισφορές των κρατών μελών, για την πρώτη δόση τα κράτη μέλη συνεισέφεραν 677 εκατ. EUR στη διευκόλυνση το 2016, 847 εκατ. EUR το 2017, 396 εκατ. EUR το 2018 και 80 εκατ. EUR το 2019. Για τη δεύτερη δόση, τα κράτη μέλη συνεισέφεραν 68 εκατ. EUR το 2018, 202 εκατ. EUR το 2019, 265 εκατ. EUR το 2020, 166 εκατ. EUR το 2021 και 165 εκατ. EUR το 2022, με τις τελευταίες πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν το 2023 να ανέρχονται σε 134 εκατ. EUR. Οι συνεισφορές των κρατών

[14] Οι συνεισφορές του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Γειτονίας και του Μηχανισμού Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΜΑΣ) μεταφέρθηκαν αντίστοιχα και τέθηκαν σε εφαρμογή στο πλαίσιο του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας και του Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ. Καταρχήν, όλες οι συνεισφορές από τη διευκόλυνση προς το Περιφερειακό Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης (από τον ΜΠΒ και σε μικρό βαθμό από τον ΜΑΣ) διενεργήθηκαν ως μη ανθρωπιστική βοήθεια.

[15] https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/

μελών καταβλήθηκαν απευθείας στον προϋπολογισμό της ΕΕ ως εξωτερικά έσοδα για ειδικό προορισμό[16] και διατέθηκαν στις γραμμές προϋπολογισμού του ΜΠΒ και της ανθρωπιστικής βοήθειας, αντίστοιχα.

Εξακολουθεί να παρατηρείται ικανοποιητική αντιστοίχιση μεταξύ του ρυθμού καταβολής των συνεισφορών των κρατών μελών *προς* τη διευκόλυνση και του ρυθμού των εκταμιεύσεων που χρηματοδοτούνται *από* τις εν λόγω συνεισφορές από τη διευκόλυνση.

Στο πλαίσιο του ανθρωπιστικού σκέλους της διευκόλυνσης, διατέθηκαν 19,5 εκατ. EUR ως απόθεμα ασφαλείας για πιθανή χρηματοδότηση μέσων ανταπόκρισης στην εισροή νέων προσφύγων από τη Συρία το 2019. Δεδομένου ότι το απόθεμα ασφαλείας δεν χρησιμοποιήθηκε, το εν λόγω ποσό διατέθηκε το 2020 με στόχο την κάλυψη δράσεων για την υγεία και την προστασία και, με τον τρόπο αυτόν, ολοκληρώθηκε η διαδικασία προγραμματισμού για τη δεύτερη δόση.

Έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020 η Επιτροπή είχε διαθέσει μέσω συμβάσεων το πλήρες επιχειρησιακό κονδύλιο της διευκόλυνσης. Από το συνολικό ποσό των 6 δισ. EUR, είχαν εκταμιευτεί λίγο παραπάνω από 5,3 δισ. EUR έως το τέλος του 2023.

Πρόσθετη βοήθεια της ΕΕ προς τους πρόσφυγες στην Τουρκία, εκτός του πλαισίου της διευκόλυνσης

Το 2020 η Επιτροπή διέθεσε πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους 535 εκατ. EUR για τη στήριξη ανθρωπιστικών δράσεων στην Τουρκία εκτός του πλαισίου της διευκόλυνσης. Η εν λόγω βοήθεια για τους πρόσφυγες επικεντρώθηκε στην αντιμετώπιση βασικών αναγκών και αναγκών στους τομείς της προστασίας, της εκπαίδευσης και της υγειονομικής περίθαλψης και έχει διατεθεί και εκταμιευθεί πλήρως.

Η τάση αυτή συνεχίστηκε το 2021. Σε συνέχεια των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου του ίδιου έτους, η Επιτροπή κινητοποίησε επιπλέον 3 δισ. EUR για τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής στην Τουρκία για την περίοδο 2021-2023. Σκοπός της εν λόγω χρηματοδότησης είναι να διασφαλιστεί η συνέχιση των κυριότερων παρεμβάσεων της διευκόλυνσης στους τομείς προτεραιότητας της ανθρωπιστικής βοήθειας, των βασικών αναγκών, της εκπαίδευσης και της υγείας, καθώς και της διαχείρισης της μετανάστευσης και του ελέγχου των συνόρων. Η εν λόγω χρηματοδότηση περιλαμβάνει επίσης τη διάθεση 150 εκατ. EUR μέσω των μηχανισμών της ΓΔ HOME κυρίως για τη στήριξη των προσπαθειών που καταβάλλουν τα κράτη μέλη της ΕΕ για την επανεγκατάσταση

[16] Τα εξωτερικά έσοδα νοούνται σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 του Συμβουλίου (ΕΕ L 298 της 26.10.2012, σ. 1) για τις συνεισφορές του 2016 και έως την 1η Αυγούστου 2018 και σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 2 στοιχείο α) σημείο ii) του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 2018, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) αριθ. 283/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 (ΕΕ L 193 της 30.7.2018, σ. 1).

προσφύγων από την Τουρκία, αλλά και για τη στήριξη των προσπαθειών διαχείρισης της μετανάστευσης, ελέγχου των συνόρων και καταπολέμησης της παράνομης διακίνησης. Περιλαμβάνει επίσης τη διάθεση 14,4 εκατ. EUR στο πλαίσιο μέτρου στήριξης που εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2024.

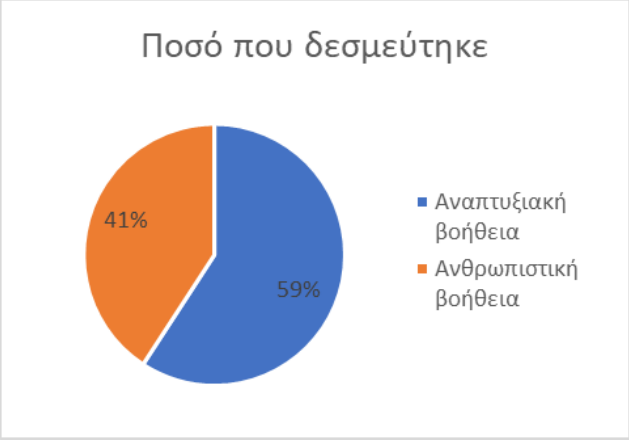
Τον Φεβρουάριο του 2024 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να διαθέσει επιπλέον 2 δισ. EUR για τη διατήρηση της αποτελεσματικής συνεργασίας για τη μετανάστευση, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης των Σύριων προσφύγων στην Τουρκία έως το 2027. Επιπλέον, το 2024 η Επιτροπή διέθεσε 520 εκατ. EUR για να διασφαλίσει τη συνέχιση της βοήθειας, συν 480 εκατ. EUR τα οποία μεταφέρθηκαν από το κονδύλιο βοήθειας για τους πρόσφυγες για το 2025.

Το σύνολο της βοήθειας της ΕΕ που διατέθηκε στους πρόσφυγες στην Τουρκία από το 2011 ανέρχεται σε 12,5 δισ. EUR. Το ποσό αυτό περιλαμβάνει 345 εκατ. EUR που κινητοποιήθηκαν μεταξύ 2011 και 2016 σε βοήθεια για τους πρόσφυγες, 6 δισ. EUR στο πλαίσιο της διευκόλυνσης, 535 εκατ. EUR σε ενδιάμεση χρηματοδότηση το 2020, 3 δισ. EUR σε πρόσθετη χρηματοδότηση την περίοδο 2021-2023, 520 εκατ. EUR το 2024 και επιπλέον 2 δισ. EUR έως το 2027.

4. Εφαρμογή της διευκόλυνσης

Η διευκόλυνση εφαρμόζεται υπό μορφή ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας. Στο πλαίσιο της πρώτης δόσης, σχεδόν 1,4 δισ. EUR και 1,6 δισ. EUR διατέθηκαν στα αντίστοιχα σκέλη. Δεδομένου του παρατεταμένου χαρακτήρα της συριακής κρίσης, οι παρεμβάσεις στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης επικεντρώθηκαν όλο και περισσότερο σε δραστηριότητες κοινωνικοοικονομικής στήριξης και στη δημιουργία ευκαιριών διαβίωσης. Στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης, 1,04 δισ. EUR διατέθηκαν στο σκέλος «ανθρωπιστική βοήθεια», ενώ 1,9 δισ. EUR στο σκέλος «αναπτυξιακή βοήθεια»[17].

Όσον αφορά τη διευκόλυνση συνολικά, η κατανομή της ανθρωπιστικής και της αναπτυξιακής βοήθειας έχει ως εξής:

[17]Το υπόλοιπο ποσό των 60 εκατ. EUR διατίθεται για διοικητική και επιχειρησιακή στήριξη στο πλαίσιο της εφαρμογής της διευκόλυνσης.

Για αναλυτικές πληροφορίες, βλ. τον διαδικτυακό πίνακα των έργων[18].

Στο πλαίσιο της διευκόλυνσης παρέχεται βοήθεια βάσει έργων. Οι εκταμιεύσεις εξαρτώνται από την πρόοδο που σημειώνεται ως προς την υλοποίηση των παρεμβάσεων της διευκόλυνσης.

Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται σε μη Σύριους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο. Σκοπός των παρεμβάσεων της διευκόλυνσης είναι πάντοτε η συμμετοχή και των τοπικών κοινοτήτων υποδοχής προσφύγων.

Το σκέλος **«ανθρωπιστική βοήθεια»** στο πλαίσιο της διευκόλυνσης έχει ως στόχο να βοηθηθούν οι πλέον ευάλωτοι πρόσφυγες, μέσω της παροχής στήριξης με αξιοπρεπή τρόπο για την κάλυψη των βασικών αναγκών και την προστασία τους. Καλύπτει επίσης τα κενά στους τομείς της υγείας και της εκπαίδευσης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, μέσω εξειδικευμένων οργανισμών και εταίρων. Η παροχή της ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ διέπεται από την ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανθρωπιστική βοήθεια του 2007[19], η οποία προβλέπει ότι η ΕΕ, ως φορέας παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας, τηρεί τις ανθρωπιστικές αρχές του ανθρωπισμού, της ουδετερότητας, της αμεροληψίας και της ανεξαρτησίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 214 της ΣΛΕΕ και στον κανονισμό σχετικά με την ανθρωπιστική βοήθεια (αριθ. 1257/96)[20,21].

Στο πλαίσιο του ανθρωπιστικού σκέλους της διευκόλυνσης, έχουν υλοποιηθεί συνολικά 65 έργα από 21 εταίρους στο πλαίσιο της πρώτης και της δεύτερης δόσης. Τα εν λόγω έργα καλύπτουν την αντιμετώπιση βασικών αναγκών και αναγκών στους τομείς της προστασίας, της εκπαίδευσης και της υγείας των πλέον ευάλωτων προσφύγων στην Τουρκία. Στο πλαίσιο της πρώτης δόσης, περίπου 1,4 δισ. EUR διατέθηκαν μέσω συμβάσεων και 1,3 δισ. EUR εκταμιεύθηκαν για την ανθρωπιστική βοήθεια, ενώ στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης, 1,04 δισ. EUR διατέθηκαν μέσω συμβάσεων και 1,035 εκατ. EUR εκταμιεύθηκαν έως τις 31 Ιανουαρίου 2023.

Στο πλαίσιο του σκέλους **«αναπτυξιακή βοήθεια»** υποστηρίζονται οι πιο μακροπρόθεσμες ανάγκες στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης και της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης των προσφύγων, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες και τις ευκαιρίες διαβίωσης, καθώς και στον τομέα των δημοτικών υποδομών. Επίσης, το σκέλος επικεντρώνεται στις ευάλωτες ομάδες και συμπεριλαμβάνει στις παρεμβάσεις του τη διάσταση του φύλου, π.χ. προστασία των γυναικών και των κοριτσιών από τη σεξουαλική βία και τη βία λόγω φύλου και βελτίωση της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη όσον αφορά τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία.

[18] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_el

[19] Κοινή δήλωση του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών.

[20] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1257/96 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 1996, σχετικά με την ανθρωπιστική βοήθεια.

[21] Η ανθρωπιστική βοήθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής βασίζεται σε ετήσια σχέδια εφαρμογής ανθρωπιστικής βοήθειας ανά χώρα. Το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και των εταίρων της στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας καθορίζεται από τις χρηματοδοτικές και διοικητικές συμφωνίες-πλαίσια που συνάπτει η Επιτροπή με διεθνείς οργανισμούς και από συμβάσεις-πλαίσια εταιρικής σχέσης με μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Στο πλαίσιο του αναπτυξιακού σκέλους της διευκόλυνσης, εξακολούθησε να σημειώνεται ικανοποιητική πρόοδος όσον αφορά την υλοποίηση 26 έργων που ανατέθηκαν μέσω συμβάσεων στο πλαίσιο της πρώτης δόσης. Από τα εν λόγω έργα, 15 έργα συνολικού ύψους 293 εκατ. EUR υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Περιφερειακού Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης, πέραν του κονδυλίου που τελεί υπό άμεση διαχείριση μέσω του ΜΠΒ[22].

Οι εκταμιεύσεις προς τους εταίρους υλοποίησης ανήλθαν σε σχεδόν 2,9 δισ. EUR από σύνολο 3,5 δισ. EUR που διατέθηκαν για αναπτυξιακή βοήθεια στο πλαίσιο και των δύο δόσεων της διευκόλυνσης[23]. Το αναπτυξιακό σκέλος της διευκόλυνσης περιλαμβάνει 17 συμβάσεις.

Το 2023 η εφαρμογή της διευκόλυνσης εξακολούθησε να επηρεάζεται από τον πολύ υψηλό πληθωρισμό στην Τουρκία και από τις προκλήσεις που σχετίζονται με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Για τον λόγο αυτόν ήταν αναγκαία η μείωση του πεδίου εφαρμογής ορισμένων έργων, με αποτέλεσμα τη μείωση του αριθμού των εγκαταστάσεων που κατασκευάστηκαν.

Παρεμβάσεις της διευκόλυνσης ανά τομέα προτεραιότητας

Η πρόοδος που σημειώθηκε ανά τομέα προτεραιότητας, ως προς την παροχή της βοήθειας που χρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο και των δύο δόσεων της διευκόλυνσης, αναφέρεται στις εξαμηνιαίες εκθέσεις παρακολούθησης της διευκόλυνσης[24].

Όσον αφορά την παροχή βοήθειας σε πρόσφυγες και κοινότητες υποδοχής, σημειώθηκαν σημαντικά επιτεύγματα στους ακόλουθους τομείς προτεραιότητας.

Εκπαίδευση

Συνολικά διατέθηκαν 2 δισ. EUR για εκπαιδευτική στήριξη στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και για πρόσθετη στήριξη για τους πρόσφυγες.

Στο πλαίσιο του ανθρωπιστικού σκέλους της διευκόλυνσης, διατέθηκαν περισσότερα από 181 εκατ. EUR για την εκπαίδευση. Η υπό όρους μεταφορά χρημάτων για την εκπαίδευση (CCTE) υποστηρίζει την εγγραφή και φοίτηση παιδιών προσφύγων στο σχολείο μέσω της παροχής μηνιαίων πληρωμών σε οικογένειες προσφύγων, υπό την προϋπόθεση ότι οι μαθητές φοιτούν κανονικά στο σχολείο. Η χρηματική συνιστώσα του προγράμματος CCTE χρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο του ανθρωπιστικού σκέλους έως τον Οκτώβριο του 2022, ενώ οι δραστηριότητες στήριξης της ικανότητας για ομαλή μετάβαση συνεχίστηκαν έως τον Δεκέμβριο του 2022. Τον Οκτώβριο του 2022 το πρόγραμμα μεταφέρθηκε στο αναπτυξιακό σκέλος. Το 2023 στο πλαίσιο του προγράμματος CCTE VI συνέχισαν να πραγματοποιούνται

[22] Η διαχείριση των πόρων του ΜΠΒ στο πλαίσιο της διευκόλυνσης γίνεται σύμφωνα με τους κανόνες για τις εξωτερικές δράσεις που περιλαμβάνονται στον Τίτλο IV του δεύτερου μέρους του δημοσιονομικού κανονισμού και τους κανόνες εφαρμογής του.

[23] Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται επίσης εκταμιεύσεις στο πλαίσιο έργων που υλοποιούνται από το Περιφερειακό Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης, αλλά δεν έχουν ακόμη καταλογιστεί στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

[24] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_el

τακτικές μεταφορές χρημάτων σε οικογένειες περίπου 500 000 παιδιών, γεγονός που παρείχε στα παιδιά τη δυνατότητα φοίτησης στο σχολείο.

Τον Ιανουάριο του 2023 ολοκληρώθηκε η υλοποίηση της εμβληματικής άμεσης επιχορήγησης της διευκόλυνσης «Προώθηση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης των παιδιών στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα» (Promoting Inclusive Education for Kids in the Turkish Education System) (στο εξής: PIKTES II[25]), ύψους 400 εκατ. EUR, από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας. Ακολούθησε το νέο έργο PIKTES+[26] με συνολικό προϋπολογισμό 300 εκατ. EUR που χρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο της πρόσθετης βοήθειας για τους πρόσφυγες στην Τουρκία.

Στον τομέα της εκπαίδευσης, παρέμεινε ως γενικός στόχος η ένταξη όλων των παιδιών προσφύγων στο τουρκικό επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα, η οποία συμπληρώθηκε με δράσεις προσέγγισης των παιδιών που δεν φοιτούν στο σχολείο και τη δημιουργία ασφαλών μαθησιακών διαδρομών, καθώς και τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Από τον Σεπτέμβριο του 2023, για το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024, σχεδόν 750 000 παιδιά πρόσφυγες είχαν εγγραφεί στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα (συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης) στις 29 επαρχίες που είχαν δεχθεί τον μεγαλύτερο όγκο προσφύγων και στις οποίες απευθύνεται το πρόγραμμα PIKTES+.

Ο αριθμός των μαθητών προσφύγων και των μαθητών της κοινότητας υποδοχής που λαμβάνουν υποτροφίες με την υποστήριξη της διευκόλυνσης για τη φοίτηση σε ιδρύματα τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (TEEK) ή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανήλθε σε 29 049. Η πλειονότητα αυτών των μαθητών ήταν πρόσφυγες. Διατηρήθηκε η ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων.

Στο πλαίσιο της διευκόλυνσης συνεχίστηκε η στήριξη για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών υποδομών και τη μείωση του υπερπληθυσμού των σχολείων. Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά τον αριθμό των εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων που αναβαθμίζονται και ολοκληρώνονται. Σημαντικό επίτευγμα στην αναβάθμιση ήταν η εγκατάσταση 8 700 διαδραστικών πινάκων σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Μέχρι στιγμής, περισσότερες από 12 000 εγκαταστάσεις έχουν αναβαθμιστεί με τη στήριξη της διευκόλυνσης.

Επιπλέον, στο πλαίσιο του έργου «Εκπαίδευση για όλους σε περιόδους κρίσης» και του έργου «Εκπαιδευτικές υποδομές για δραστηριότητες ανθεκτικότητας», κατασκευάστηκαν 175 σχολεία και ξεκίνησε η παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης. Επιπροσθέτως, μέσω ηλιακών συλλεκτών τοποθετημένων σε στέγες σχολείων παράγεται ενέργεια για 50 σχολεία, ενώ ολοκληρώθηκαν τα μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης σε 41 σχολεία.

Το 2023 η ΕΕ διέθεσε 65,6 εκατ. EUR για την ανακατασκευή εκπαιδευτικών υποδομών στην Τουρκία, ιδίως μετά τους σεισμούς που σημειώθηκαν τον Φεβρουάριο του 2023. Στόχος της εν λόγω χρηματοδότησης είναι να αυξηθεί η πρόσβαση τόσο των προσφύγων όσο και των κοινοτήτων υποδοχής στην εκπαίδευση, συγκεκριμένα μέσω της κατασκευής τουλάχιστον 20 πρόσθετων εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων. Μέσω δύο έργων επιχορηγήσεων συνολικού

[25] Προώθηση της ένταξης των παιδιών από τη Συρία στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα II (PIKTES II).
[26] Προώθηση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης των παιδιών στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα (PIKTES+).

ύψους 20 εκατ. EUR παρέχονται υποτροφίες και συναφείς υπηρεσίες σε πρόσφυγες φοιτητές και σε φοιτητές από τις κοινότητες υποδοχής που πραγματοποιούν προπτυχιακές/μεταπτυχιακές σπουδές. Τα έργα άρχισαν τον Ιανουάριο του 2023 και αναμένεται να διαρκέσουν 3 χρόνια.

Προστασία

Συνολικά διατέθηκαν 326 εκατ. EUR για τη στήριξη στον τομέα της προστασίας στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και για την πρόσθετη στήριξη των προσφύγων, κυρίως μέσω έργων του ανθρωπιστικού σκέλους.

Το ανθρωπιστικό σκέλος της διευκόλυνσης παρείχε στήριξη στην καταγραφή και την εξακρίβωση των προσφύγων με στόχο να τους δοθεί η δυνατότητα νομιμοποίησης του καθεστώτος τους στην Τουρκία και να διευκολυνθεί η πρόσβασή τους σε υπηρεσίες. Ειδικότερα, παρείχε στήριξη στις προσπάθειες που κατέβαλε η Προεδρία Διαχείρισης της Μετανάστευσης της Τουρκίας για την καταγραφή και ενίσχυσε τη θεσμική και τεχνική ικανότητά της. Εκτός από τις μεμονωμένες παρεμβάσεις προστασίας που αποσκοπούν στην κάλυψη κενών και στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων αναγκών και των αναγκών των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο, η προστασία έχει ενσωματωθεί και στους άλλους πυλώνες της στρατηγικής για την ανθρωπιστική δράση (βασικές ανάγκες, υγεία και εκπαίδευση). Γενικός στόχος είναι η καλύτερη αντιμετώπιση των τρωτών σημείων των προσφύγων, η νομιμοποίηση του καθεστώτος τους και η σύνδεσή τους με ένα ευρύτερο δίκτυο δημόσιων υπηρεσιών και υπηρεσιών του ΟΗΕ / των ΜΚΟ. Κατά την περίοδο αναφοράς, η βοήθεια παρέμεινε επικεντρωμένη στις πλέον ευάλωτες ομάδες (π.χ. εποχιακοί διακινούμενοι εργαζόμενοι στον γεωργικό τομέα, βασικές ομάδες προσφύγων κ.λπ.). Επιπλέον, τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν μέσω του Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης περιλάμβαναν την παροχή βοήθειας για την υποδοχή προσφύγων σε κοινοτικά κέντρα και για την περαιτέρω παραπομπή ευάλωτων προσφύγων σε κατάλληλες υπηρεσίες.

Στο πλαίσιο του αναπτυξιακού σκέλους της διευκόλυνσης, στο τέλος του 2020 διατέθηκε μέσω σύμβασης στο Υπουργείο Οικογένειας, Εργασίας και Κοινωνικών Υπηρεσιών άμεση επιχορήγηση ύψους 20 εκατ. EUR και οι δράσεις συνεχίστηκαν. Το έργο αποσκοπεί στη βελτίωση της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών πρόληψης και προστασίας στους πλέον ευάλωτους πρόσφυγες και στις κοινότητες υποδοχής. Οι σεισμοί είχαν σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις και για τον λόγο αυτόν οι υπηρεσίες μεταφέρθηκαν σε προσωρινές μονάδες. Το Υπουργείο Οικογένειας και Κοινωνικών Υπηρεσιών επικεντρώθηκε στις περιοχές που επλήγησαν από τον σεισμό και χρειάστηκε να αναβάλει τις δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων στο πλαίσιο των δράσεων.

Υγεία

Συνολικά διατέθηκε 1 δισ. EUR για τη στήριξη της υγειονομικής περίθαλψης στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και για πρόσθετη στήριξη για τους πρόσφυγες.

Ο κύριος πυλώνας της στήριξης της διευκόλυνσης είναι ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για παρόχους υγειονομικής περίθαλψης, το οποίο είναι γνωστό ως SIHHAT[27], και αποτελεί έργο που χρηματοδοτήθηκε με τρία διαδοχικά κονδύλια: 300 εκατ. EUR το 2016, 210 εκατ. EUR το 2020 και 210 εκατ. EUR το 2023. Μέσω του SIHHAT στηρίζονται οι προσπάθειες του τουρκικού Υπουργείου Υγείας με στόχο την παροχή δωρεάν και ισότιμης πρόσβασης σε υγειονομική περίθαλψη σε όλους τους πρόσφυγες. Συνολικά λειτουργούν 190 κέντρα υγείας για μετανάστες σε 32 επαρχίες και περίπου 4 000 μέλη υγειονομικού προσωπικού εργάζονται σε εγκαταστάσεις υποστηριζόμενες από την ΕΕ, εκ των οποίων το 75 % είναι συριακής καταγωγής. Εξαιτίας των σεισμών, σημειώθηκαν απώλειες σε υγειονομικό προσωπικό και ζημιές σε 17 κέντρα υγείας· οι υπηρεσίες τους μεταφέρθηκαν σε προσωρινές υγειονομικές μονάδες. Η υλοποίηση του έργου SIHHAT II ολοκληρώθηκε στις αρχές του 2024. Το έργο SIHHAT III διασφαλίζει τη συνέχιση της παροχής υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης σε πρόσφυγες χάρη στην πρόσθετη στήριξη της ΕΕ ύψους 210 εκατ. EUR.

Τα δύο νοσοκομεία που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο της διευκόλυνσης —Dörtyol/Hatay και Kilis— είναι πλήρως λειτουργικά από το 2022 και παρείχαν καίριες υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης μετά τους σεισμούς του 2023, περίοδο κατά την οποία η χωρητικότητα και των δύο νοσοκομείων αυξήθηκε σε 400 κλίνες. Επιπλέον, στο πλαίσιο της διευκόλυνσης κατασκευάζονται και ανακαινίζονται κέντρα υγείας για μετανάστες, διατίθενται ιατρικός εξοπλισμός, είδη μητρότητας και ατομικής υγιεινής και ανακαινίζονται μονάδες φυσιοθεραπείας και αποκατάστασης, συμπληρωματικά προς το SIHHAT. Το 2023 ξεκίνησε η κατασκευή οκτώ κέντρων υγείας και διατέθηκαν 113 είδη ιατρικού εξοπλισμού προς όφελος περισσότερων από 40 νοσοκομείων.

Όσον αφορά την ανθρωπιστική στήριξη, δύο κέντρα σωματικής αποκατάστασης στο Kilis και στο Reyhanli/Hatay εξακολουθούν να λειτουργούν και να παρέχουν υπηρεσίες όπως φυσιοθεραπεία, στήριξη της ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνική στήριξη για τους πρόσφυγες με αναπηρία και άλλα ευάλωτα άτομα.

Δημοτικές υποδομές

Συνολικά διατέθηκαν 380 εκατ. EUR για τη στήριξη των δημοτικών υποδομών στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και για πρόσθετη στήριξη για τους πρόσφυγες.

Στο πλαίσιο της διευκόλυνσης στηρίζονται διάφοροι δήμοι με την παροχή βασικών δημοτικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων της ύδρευσης, της αποχέτευσης και της διαχείρισης στερεών αποβλήτων. Στηρίζονται επίσης οι τοπικές υποδομές μέσω της παροχής υπηρεσιών αναψυχής. Σχετικά με τις εγκαταστάσεις αναψυχής, έχουν ολοκληρωθεί 12 εγκαταστάσεις (ποδοσφαιρικά γήπεδα και γήπεδα τένις), ενώ 10 συγκροτήματα αθλητικών εγκαταστάσεων βρίσκονται επί του παρόντος στο στάδιο της κατασκευής. Το 2023 ξεκίνησε η κατασκευή έργων ύδρευσης και αποχέτευσης στις επαρχίες Kilis, Şanlıurfa, Gaziantep, Mersin, Mardin, Adıyaman, Malatya και Hatay.

Βασικές ανάγκες και κοινωνικοοικονομική στήριξη

Συνολικά διατέθηκαν 3,7 δισ. EUR για την κάλυψη βασικών αναγκών και την παροχή κοινωνικοοικονομικής στήριξης στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και για πρόσθετη στήριξη για τους πρόσφυγες.

Σκοπός των παρεμβάσεων στον συγκεκριμένο τομέα προτεραιότητας είναι η διευκόλυνση της κάλυψης των βασικών αναγκών των πλέον ευάλωτων προσφύγων και η διασφάλιση της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας και της αυτοδυναμίας των προσφύγων. Με τον τρόπο αυτό, θα καταστεί δυνατή η σταδιακή μετάβαση από την εξάρτηση από την κοινωνική πρόνοια στην αυξημένη αυτοδυναμία και σε ευκαιρίες διαβίωσης.

Στο πλαίσιο της βοήθειας που παρέχεται από τη διευκόλυνση για την κάλυψη βασικών αναγκών, περισσότεροι από 2,6 εκατομμύρια πρόσφυγες έλαβαν άμεση στήριξη η οποία τους παρέχει τη δυνατότητα να ζουν με αξιοπρέπεια. Έως τον Ιούλιο του 2023 το μεγαλύτερο μέρος της στήριξης παρεχόταν μέσω του Κοινωνικού Δικτυού Ασφαλείας Έκτακτης Ανάγκης (ESSN), ενός προγράμματος κοινωνικής βοήθειας το οποίο προσφέρει σε μηνιαία βάση χρηματική ενίσχυση σε περισσότερους από 1,6 εκατομμύρια δικαιούχους πρόσφυγες, μέσω συστήματος χρεωστικής κάρτας. Τον Ιούλιο του 2023 υπογράφηκε με το Υπουργείο Οικογένειας και Κοινωνικών Υπηρεσιών το νέο πρόγραμμα χρηματικής ενίσχυσης «Κοινωνικό Δίχτυ Ασφαλείας για τους πρόσφυγες στην Τουρκία» (SSN) (ύψους 781 εκατ. EUR). Η παρέμβαση αυτή σηματοδοτεί τη μετάβαση του ESSN από την ανθρωπιστική βοήθεια στην πιο μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή βοήθεια.

Στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης της διευκόλυνσης, η υλοποίηση της άμεσης επιχορήγησης ύψους 245 εκατ. EUR προς το Υπουργείο Οικογένειας και Κοινωνικών Υπηρεσιών έχει σχεδόν ολοκληρωθεί. Με την εν λόγω επιχορήγηση καθίσταται δυνατή η παροχή μηνιαίας οικονομικής στήριξης σε επίπεδο εφάμιλλο με την κοινωνική βοήθεια την οποία παρέχει σε ευάλωτα άτομα το τουρκικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, δηλαδή το συμπληρωματικό πρόγραμμα ESSN (C-ESSN). Η υλοποίηση του έργου ξεκίνησε παράλληλα με το ESSN και στο πλαίσιό του παρέχεται στήριξη σε νοικοκυριά με μονογονεϊκές οικογένειες, ηλικιωμένους, άτομα με αναπηρία και άτομα με σοβαρή αναπηρία. Το 2023 εξασφαλίστηκε η συνέχιση των προγραμμάτων C-ESSN και ESSN[28] στο πλαίσιο της πρόσθετης στήριξης για τους πρόσφυγες ύψους 3 δισ. EUR που κινητοποιήθηκε για την περίοδο 2021-2023[29]. Έκτοτε και τα δύο προγράμματα συγχωνεύθηκαν στο πρόγραμμα SSN που υλοποιείται μέσω ενιαίας σύμβασης.

Εξακολουθεί να παρέχεται πρόσθετη κοινωνικοοικονομική στήριξη στους πρόσφυγες οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Η στήριξη αυτή αποσκοπεί στην αύξηση της απασχολησιμότητας των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής. Προβλέπει επαγγελματική κατάρτιση και κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων, γλωσσική

[28] Την επόμενη φάση του προγράμματος ESSN προβλέπεται να αναλάβει η ΓΔ NEAR.

[29] *Η εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής σχετικά με τη χρηματοδότηση του μεμονωμένου μέτρου για παροχή χρηματικής στήριξης στους πλέον ευάλωτους πρόσφυγες στην Τουρκία για το 2022 και το 2023 [C(2022) 7822 final]* εκδόθηκε στις 4.1.2022 και *η εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής σχετικά με τη χρηματοδότηση του μεμονωμένου μέτρου για συνέχιση της στήριξης για την κάλυψη βασικών αναγκών και τη μετάβαση σε ευκαιρίες διαβίωσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία το 2022 [C(2022) 8887 final]* εκδόθηκε στις 7.12.2022.

κατάρτιση, παροχή συμβουλών επαγγελματικού προσανατολισμού, προγράμματα κατάρτισης στον χώρο εργασίας, όπως και απλούστευση της διαδικασίας έκδοσης αδειών εργασίας για τους πρόσφυγες. Η στήριξη αυτή υλοποιείται στο πλαίσιο του έργου στήριξης της απασχόλησης και του έργου για τη μετάβαση στην αγορά εργασίας (ISDEP I και ISDEP II), τα οποία υλοποιούνται αμφότερα από την Παγκόσμια Τράπεζα, σε συνεργασία με τον τουρκικό οργανισμό απασχόλησης (İŞKUR) και από κοινού με τη Γενική Διεύθυνση Διεθνούς Εργατικού Δυναμικού (ΓΔ ILF) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Παρέχονται επιχορηγήσεις για επιχειρήσεις και επιχειρηματική κατάρτιση σε νεοφυείς και υφιστάμενες επιχειρήσεις τόσο Σύριων προσφύγων όσο και μελών των κοινοτήτων υποδοχής, σε συνεργασία με τον οργανισμό ανάπτυξης μικρών και μεσαίων βιομηχανιών της Τουρκίας (KOSGEB) και την Αναπτυξιακή και Επενδυτική τράπεζα της Τουρκίας (TKYB), όπως και στο πλαίσιο του έργου ENHANCER, το οποίο υλοποιείται από το Διεθνές Κέντρο για την Ανάπτυξη Μεταναστευτικής Πολιτικής σε συνεργασία με το Υπουργείο Βιομηχανίας και Τεχνολογίας.

Ένα επιπλέον έργο συμβάλλει στην ανάπτυξη και την εφαρμογή ενός μοντέλου κοινωνικής επιχειρηματικότητας για γυναίκες, με σκοπό την προσφορά βιώσιμων δραστηριοτήτων δημιουργίας εισοδήματος τόσο για τις ευάλωτες γυναίκες πρόσφυγες από τη Συρία όσο και για τις γυναίκες της Τουρκίας. Δύο επιπλέον έργα αποσκοπούν στη στήριξη της απασχόλησης στον τομέα της γεωργίας. Επιπροσθέτως, ένα έργο που υλοποιήθηκε από την υπηρεσία Expertise France (EF) σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας επικεντρώθηκε στα εργαζόμενα παιδιά και στην παιδική εργασία και περιλάμβανε την παραπομπή τους σε επίσημες υπηρεσίες εκπαίδευσης μέσω μαθητείας. Η Γενική Διεύθυνση Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας συνεργάστηκε επίσης με την τράπεζα ανάπτυξης Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) για την υλοποίηση ενός ακόμη έργου για την επίσημη τυπική επαγγελματική εκπαίδευση, με στόχο την υποστήριξη των νέων αποφοίτων που εισέρχονται στην αγορά εργασίας μέσω της τοποθέτησής τους σε θέσεις εργασίας. Τα έργα θα πρέπει να υλοποιηθούν έως τα μέσα/τέλη του 2025 το αργότερο.

Το 2022 και το 2023 εξασφαλίστηκε η συνέχιση της κοινωνικοοικονομικής στήριξης στους πρόσφυγες στο πλαίσιο της πρόσθετης στήριξης για τους πρόσφυγες ύψους 3 δισ. EUR που κινητοποιήθηκε την περίοδο 2021-2023. Τον Δεκέμβριο του 2023 συνάφθηκαν τρεις πρόσθετες συμβάσεις για τη δημιουργία ευκαιριών διαβίωσης με οντότητες που αξιολογούνται κατά πυλώνες. Επίσης, το 2023 προγραμματίστηκε ποσό ύψους 182,5 εκατ. EUR για την παροχή κοινωνικοοικονομικής στήριξης, δεδομένων των αναγκών του συγκεκριμένου τομέα προτεραιότητας, οι οποίες προέκυψαν μετά τους σεισμούς που σημειώθηκαν τον Φεβρουάριο του 2023 (βλ. επίσης ανωτέρω).

Διαχείριση της μετανάστευσης

Συνολικά διατέθηκαν 480 εκατ. EUR για τη στήριξη της διαχείρισης της μετανάστευσης στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και για πρόσθετη στήριξη για τους πρόσφυγες[30].

Ολοκληρώθηκαν δύο έργα συνολικού ύψους 80 εκατ. EUR, τα οποία χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο της πρώτης δόσης. Το πρώτο έργο παρείχε ενωσιακή στήριξη για την ενίσχυση των ικανοτήτων της Τουρκικής Ακτοφυλακής όσον αφορά την πραγματοποίηση επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης και το δεύτερο αποσκοπούσε στη στήριξη της Προεδρίας Διαχείρισης της Μετανάστευσης της Τουρκίας[31] όσον αφορά τη διαχείριση των επιστροφών από την ΕΕ.

Τρεις νέες δράσεις ξεκίνησαν στο πλαίσιο της πρόσθετης στήριξης για τους πρόσφυγες, με συνολικό προϋπολογισμό 30 εκατ. EUR. Ένα από τα έργα αυτά, το οποίο ξεκίνησε τον Μάιο του 2023, εξακολουθεί να ενισχύει το έργο της Προεδρίας Διαχείρισης της Μετανάστευσης. Τον Φεβρουάριο του 2023 ξεκίνησε ένα έργο ανάπτυξης ικανοτήτων για τη διαχείριση της μετανάστευσης, ενώ τον Μάρτιο του 2023 ξεκίνησε ένα έργο ανάπτυξης ικανοτήτων για τη βελτίωση της χωρητικότητας και της διυπηρεσιακής συνεργασίας των αερολιμένων. Επιπλέον, διατέθηκαν 220 εκατ. EUR για την ενίσχυση της ικανότητας διαχείρισης των ανατολικών και των νοτιοανατολικών συνόρων της Τουρκίας.

Πτυχές που αφορούν το φύλο στο πλαίσιο των έργων της διευκόλυνσης

Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων III «Μαζί προς έναν κόσμο ισότητας μεταξύ των φύλων 2021-2025» εξακολουθεί να παρέχει κατευθύνσεις για την υλοποίηση των δράσεων στο πλαίσιο της διευκόλυνσης. Η προώθηση, η προστασία και η πραγμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών σε όλη τους την πολυμορφία, η ισότητα των φύλων και η χειραφέτηση των γυναικών και των κοριτσιών παρέμειναν προτεραιότητες το 2023. Τα ζητήματα που σχετίζονται με τη διάσταση του φύλου ενσωματώθηκαν σε όλα τα έργα της διευκόλυνσης και παρακολουθούνται συνεχώς μέσω αναλυτικών δεδομένων (76 δείκτες).

Μέσω της διευκόλυνσης ενισχύθηκε σημαντικά η απασχολησιμότητα των γυναικών, καθώς περισσότερες από 26 000 γυναίκες έχουν ολοκληρώσει βραχυπρόθεσμη κατάρτιση για την απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων, περίπου 40 000 έχουν επωφεληθεί από την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σχετικά με την απασχόληση και 500 επιχειρήσεις που ανήκουν σε γυναίκες έχουν λάβει συμβουλευτική ή οικονομική στήριξη. Στο πλαίσιο της διευκόλυνσης παρασχέθηκαν μαθήματα τουρκικής γλώσσας σε γυναίκες πρόσφυγες, τα οποία ολοκλήρωσαν με επιτυχία περίπου 25 000 ενήλικες γυναίκες πρόσφυγες και 20 000 μαθήτριες. Επιπλέον, περίπου 55 000 κορίτσια πρόσφυγες παρακολούθησαν προσχολική εκπαίδευση η οποία διατίθεται μέσω των έργων που χρηματοδοτούνται από τη διευκόλυνση, ενώ 15 000 μαθήτριες έλαβαν εκπαιδευτικές υποτροφίες. Ειδικότερα, σχεδόν το 50 % των διδασκόντων και του εκπαιδευτικού προσωπικού που απασχολείται από τη διευκόλυνση είναι γυναίκες. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων μεταφοράς χρημάτων χορηγήθηκαν ίσες παροχές σε περισσότερες από 1 εκατομμύριο γυναίκες πρόσφυγες, με τακτικές άνευ όρων μεταφορές πόρων. Επιπροσθέτως, οι οικογένειες περίπου 400 000 μαθητριών έχουν λάβει χρηματικά

[30] Στο ποσό αυτό δεν περιλαμβάνονται 150 εκατ. EUR που διατέθηκαν μέσω των μηχανισμών της ΓΔ HOME.
[31] Τότε ονομαζόταν «Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης της Μετανάστευσης» (ΓΔΔΜ).

ποσά υπό όρους για εκπαιδευτική στήριξη. Εκτός από τα προγράμματα μεταφοράς χρημάτων, περίπου 500 000 γυναίκες πρόσφυγες έλαβαν υπηρεσίες παραπομπής σε προστασία, ενώ περίπου 550 000 γυναίκες πρόσφυγες ωφελήθηκαν από υπηρεσίες προστασίας μέσω έργων που χρηματοδοτούνται από τη διευκόλυνση.

5. Παρακολούθηση, αξιολόγηση και έλεγχος

Το 2023 η υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα επιτεύγματα της διευκόλυνσης εξακολούθησε να βασίζεται στο πλαίσιο αποτελεσμάτων της διευκόλυνσης[32] και στη θεωρία της αλλαγής[33]. Τον Δεκέμβριο του 2023 δημοσιεύθηκε η τελευταία έκθεση παρακολούθησης της διευκόλυνσης και είναι προσβάσιμη στον ιστότοπο της ΓΔ NEAR[34].

Η Επιτροπή εξακολουθεί να υποστηρίζεται από ομάδα τεχνικής βοήθειας (SUMAF[35]) στα καθήκοντά της για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων στο πλαίσιο της διευκόλυνσης. Έως το τέλος του 2023 η ομάδα SUMAF είχε ολοκληρώσει 114 αποστολές παρακολούθησης. Επιπλέον, διενεργήθηκαν 12 επιτόπιοι έλεγχοι / αποστολές παρακολούθησης έργων βοήθειας για τους πρόσφυγες[36]. Οι δράσεις της διευκόλυνσης που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο των σχεδίων εφαρμογής ανθρωπιστικής βοήθειας συνέχισαν επίσης να παρακολουθούνται και, κατά την περίοδο αναφοράς, ολοκληρώθηκαν 89 αποστολές παρακολούθησης σε επίπεδο έργου.

Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο διενήργησε τον δεύτερο έλεγχο επιδόσεων της διευκόλυνσης κατά την περίοδο 2022-2023. Η έκθεση ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων των διαπιστώσεων και των συστάσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως και των απαντήσεων της Επιτροπής, δημοσιεύθηκε στις 24 Απριλίου 2024 και είναι διαθέσιμη στο διαδίκτυο.

6. Επικοινωνία και δημοσιότητα

Το 2023 συνέχισε να ενισχύεται η προβολή των δράσεων της διευκόλυνσης, μέσω δραστηριοτήτων, και η ανάδειξη του προφίλ της ΕΕ όσον αφορά την παροχή βοήθειας στην Τουρκία για τη φιλοξενία του προσφυγικού πληθυσμού. Στις προτεραιότητες περιλαμβανόταν η διασφάλιση της ευαισθητοποίησης, της προβολής και της κατανόησης μεταξύ του ευρέος κοινού, των μέσων ενημέρωσης, των φορέων χάραξης πολιτικής και άλλων ενδιαφερόμενων μερών στην ΕΕ, την Τουρκία και τη διεθνή κοινότητα. Οι δραστηριότητες επικοινωνίας της διευκόλυνσης περιορίστηκαν προσωρινά τους μήνες πριν από και κατά τις βουλευτικές και

[32] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-06/Facility%20Results%20Framework_Jun2022.pdf
[33] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/99c1bfa3-1853-42ff-ae3b-59622f7bdab1_en?filename=EU%20support%20to%20refugees%20in%20TR_Theory%20of%20Change%202024.pdf
[34] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_el
[35] Τεχνική βοήθεια για τη στήριξη της παρακολούθησης των δράσεων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία – IPA/2018/393-877.
[36] Σωρευτικά αριθμητικά στοιχεία του 2017.

προεδρικές εκλογές του Μαΐου, λόγω της απότομης αύξησης της αρνητικής επίσημης ρητορικής και του κοινού αισθήματος απέναντι στους πρόσφυγες κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου.

Την περίοδο μεταξύ Φεβρουαρίου και Ιουνίου οι δραστηριότητες επικοινωνίας επικεντρώθηκαν στην απόκριση της ΕΕ και στη βοήθεια που παρείχε μετά τους καταστροφικούς σεισμούς, οι οποίοι αναστάτωσαν τη ζωή εκατομμυρίων προσφύγων και κοινοτήτων υποδοχής. Ως εκ τούτου, τα δύο τρίτα του πληθυσμού αναγνώρισαν τον ρόλο που διαδραμάτισε η ΕΕ (σύμφωνα με δημοσκόπηση που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο). Η ΕΕ συνέβαλε επίσης στον εν μέρει μετριασμό της αρνητικής ρητορικής κατά την περίοδο πριν από τις εκλογές. Στο πλαίσιο της ημέρας της Ευρώπης που διοργανώθηκε τον Μάιο στην Άγκυρα παρουσιάστηκε ψηφιακή έκθεση σχετικά με τις προσπάθειες διάσωσης που κατέβαλε η ΕΕ μετά τους σεισμούς, έκθεση η οποία συνέβαλε στην προώθηση των αφηγημάτων της ΕΕ σχετικά με τους πρόσφυγες. Κατά τη διάρκεια των δημόσιων εκδηλώσεων που πραγματοποιήθηκαν τον Μάιο στις Βρυξέλλες χρησιμοποιήθηκαν επίσης διάφορες φωτογραφίες και βίντεο. Το φθινόπωρο ξεκίνησε, σε στενή συνεργασία με τις πρεσβείες των κρατών μελών της ΕΕ, η παραγωγή του φωτογραφικού λευκώματος που ήταν αφιερωμένο στις προσπάθειες διάσωσης. Το έργο ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο του 2024 και θα αποτελέσει το επίκεντρο μιας σειράς εκδηλώσεων επικοινωνίας κατά τη διάρκεια του έτους.

Ο επικεφαλής της αντιπροσωπείας της ΕΕ στην Τουρκία πραγματοποίησε αρκετές επισκέψεις στις σεισμογενείς περιοχές καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, αυξάνοντας την προβολή των έργων της ΕΕ για τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται σημαντική δημοσιογραφική αποστολή στις πληγείσες από τον σεισμό περιοχές στην Urfa και γύρω από αυτή. Ο επικεφαλής της αντιπροσωπείας πραγματοποίησε επίσης τρεις επισκέψεις στις Βρυξέλλες, συνοδευόμενος από ομάδες Τούρκων δημοσιογράφων όπου, μεταξύ άλλων, τον Μάρτιο συμμετείχε στη διεθνή διάσκεψη δωρητών, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην αύξηση της ευαισθητοποίησης, της προβολής και της κατανόησης σχετικά με τη στήριξη που παρέχει η ΕΕ στους πρόσφυγες. Με τις επισκέψεις του επιτρόπου Lenarčič τον Φεβρουάριο και του επιτρόπου Várhelyi τον Φεβρουάριο και τον Σεπτέμβριο κατέστη δυνατό να μεταδοθούν τα μηνύματα της ΕΕ για τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής σε ευρύ κοινό και, στο πλαίσιο των εν λόγω επισκέψεων, τον Σεπτέμβριο διεξήχθη τελετή υπογραφής και εκδόθηκε δελτίο Τύπου που αφορούσε την επέκταση της στήριξης της ΕΕ για την κάλυψη βασικών αναγκών.

Τον Μάιο του 2023 η αντιπροσωπεία της ΕΕ στην Άγκυρα δρομολόγησε έργο για τη συλλογή επιτυχημένων παραδειγμάτων, το οποίο περιλάμβανε διάφορα παραδείγματα έργων που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο της διευκόλυνσης. Τα εν λόγω παραδείγματα αναρτήθηκαν στον ιστότοπο της αντιπροσωπείας, δημοσιεύθηκαν σε λογαριασμούς των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και κοινοποιήθηκαν στα μέσα ενημέρωσης και σε άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

7. Συμπέρασμα και επόμενα βήματα

Το 2023 συνεχίστηκε η ταχεία εφαρμογή της διευκόλυνσης. Διατέθηκε μέσω συμβάσεων ο πλήρης επιχειρησιακός προϋπολογισμός της διευκόλυνσης και εκταμιεύθηκαν 5,3 δισ. EUR. Η διευκόλυνση εξακολούθησε να παρέχει σε πρόσφυγες και κοινότητες υποδοχής στην

Τουρκία τη βοήθεια που έχουν τόσο μεγάλη ανάγκη. Η πρόσθετη βοήθεια για τους πρόσφυγες που διατέθηκε για την περίοδο 2020-2027 αποσκοπεί στη διασφάλιση της βιωσιμότητας των επιτευγμάτων της διευκόλυνσης.

Στα **επόμενα βήματα** περιλαμβάνονται:

- *συνέχιση της αποτελεσματικής υλοποίησης όλων των έργων προς όφελος των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης·*
- *συνέχιση της ανάπτυξης δραστηριοτήτων επικοινωνίας σχετικών με τη διευκόλυνση·*
- *διοργάνωση συνεδρίασης της διευθύνουσας επιτροπής διευκόλυνσης την άνοιξη του 2025·*
- *προγραμματισμός πρόσθετης στήριξης σε πρόσφυγες και κοινότητες υποδοχής στην Τουρκία για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των επιτευγμάτων της διευκόλυνσης· και*
- *έναρξη συζήτησης με τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Τουρκία σχετικά με τις συστάσεις του δεύτερου επιχειρησιακού ελέγχου της διευκόλυνσης που διενήργησε το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο.*